🟧 प्रगतिशील सह्याद्री समाज

(प्रउत तत्त्वज्ञानावर आधारित जाहिरनामा पुस्तिका)

शोषणमुक्त • न्याय्य • मानवकेंद्रित महाराष्ट्रासाठी एक वैचारिक व सामाजिक आंदोलन

✦ प्रस्तावना ✦

महाराष्ट्रातील सह्याद्री समाजाची उभारणी ही प्रउत तत्त्वज्ञानावर आधारित केली जाईल. या विचारांची प्रेरणा **श्री. पी. आर. सरकार** – प्रउत (PROUT – Progressive Utilization Theory) या मानवकेंद्रित तत्त्वज्ञानाचे प्रणेते – यांच्या वैचारिक भूमिकेतून घेतलेली आहे.

प्रउतचे मूलतत्त्व असे सांगते की समाजातील सर्व भौतिक, बौद्धिक, मानसिक, आध्यात्मिक व नैसर्गिक साधनसंपत्तीचा उपयोग सर्वसामान्य माणसाच्या कल्याणासाठी तसेच सृष्टीतील सर्व घटकांच्या समन्वयासाठी झाला पाहिजे. भांडवलशाहीचे अंधानुकरण न करता व केवळ घोषणात्मक समाजवाद न स्वीकारता, आर्थिक न्याय, व्यक्तिगत नैतिक पुढाकार आणि सामाजिक समतोल यांचा संगम साधणे हाच प्रउतचा आत्मा आहे.

अध्याय १ : प्रउत आधारित आर्थिक धोरण

- संपत्ती साठवणुकीवर मर्यादा आणि गरजांवर आधारित संपत्ती वितरण ही या धोरणाची मूलभूत सूत्रे आहेत.
- उत्पादन नफ्यासाठी नव्हे, तर लोकांच्या मूलभूत गरजांच्या पूर्ततेसाठी असावे.
- स्थानिक संसाधनांवर आधारित स्थानिक अर्थव्यवस्था राबवली जाईल.
- मोठे उद्योग सरकारी, मध्यम उद्योग खाजगी व सहकारी, तर लघु उद्योग व्यक्तिगत मालकीचे असणे आवश्यक आहे.
- औषधनिर्मिती व गृहनिर्माण साहित्य उद्योग मोठ्या सहकारी संस्थांकडे असतील.
- राजस्व व संपत्तीची परराज्यात होणारी गळती थांबवली जाईल.
- आर्थिक शोषणाविरुद्ध कठोर कायदे राबवले जातील.

अध्याय २ : सहकार – प्रउतचा कणा

- प्रउत तत्त्वज्ञानात सहकारी व्यवस्था ही सर्वात नैतिक व शाश्वत आर्थिक पद्धत आहे.
- शेती, दुग्धव्यवसाय, उद्योग व गृहनिर्माण क्षेत्रात सहकाराचा विस्तार केला जाईल.
- सहकारी संस्थांवरील राजकीय हस्तक्षेप थांबवला जाईल.
- कामगार, शेतकरी व ग्राहक—या तिघांनाही मालकी हक्क मिळेल.
- नफा सभासदांपर्यंत पोहोचेल, आणि काही भाग समाज विकास निधीसाठी राखीव राहील.

अध्याय ३ : शेती धोरण – शेतकरी केंद्रस्थानी

- शेती ही केवळ व्यवसाय नसून उपजीविकेची hamee (हमी) आहे.
- **उत्पादन खर्च + सन्मानजनक उत्पन्न = किमान हमी दर**
- सामूहिक शेती व सहकारी शेतफार्म व्यवस्थेला प्रोत्साहन.
- शेती यांत्रिकीकरणासोबत स्थानिक रोजगाराची निर्मिती.
- जलसंपदा ही सार्वजनिक संपत्ती मानून संसाधनांचे खासगीकरण नाकारणे.

अध्याय ४ : रोजगार व मानव विकास

> *"मानव हा अर्थव्यवस्थेचे साधन नाही, तर केंद्रबिंदू आहे."* — प्रउत

- प्रत्येकाला सन्मानजनक रोजगार आणि स्थानिकांना रोजगार हमी व अग्रक्रम.
- कौशल्य विकासासोबत नैतिक शिक्षणाचा अंतर्भाव.
- युवकांसाठी उद्योजकतेची पूरक धोरणे आणि श्रमशोषणाचा संपूर्ण अंत.

अध्याय ५ : शिक्षण – मूल्याधिष्ठित व सर्वसमावेशक

- शिक्षण हा बाजाराचा माल नाही. सर्वांना मोफत व दर्जेदार प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण मिळेल.
- विज्ञान, तंत्रज्ञान व नैतिकतेचा समन्वय साधणारे शिक्षण.
- नव्यमानवतेवर आधारित शिक्षण तसेच गुरुकुल व आश्रम शिक्षण पद्धतीचा अवलंब.
- मराठीसह सर्व मातृभाषांचा सन्मान व संवर्धन ही शिक्षणाची दिशा असेल.

अध्याय ६ : आरोग्य – सामाजिक जबाबदारी

- आरोग्यसेवा ही राज्य व समाजाची जबाबदारी असून नफेखोरी व अनियंत्रित खासगीकरणावर नियंत्रण आणले जाईल.
- **"आभा सेवा सदन"** प्रकल्पातून स्वस्त, सुलभ व सहकारी आरोग्यसेवा दिली जाईल.
- प्रतिबंधात्मक आरोग्य धोरणावर भर देऊन ग्रामीण व आदिवासी भागावर विशेष लक्ष दिले जाईल.

अध्याय ७ : महिला, दलित, आदिवासी व वंचित घटक

- मानवी प्रतिष्ठेला सर्वोच्च स्थान आणि महिलांना निर्णय प्रक्रियेत समान सहभाग.
- आर्थिक स्वावलंबनासाठी आवश्यक शिक्षण व विशेष प्रशिक्षण.
- जात, धर्म व लिंगाधारित भेदभावाला पूर्णविराम.
- सामाजिक न्याय म्हणजे संधीची समानता; वंचित घटकांना प्रथम प्राधान्य हाच खरा न्याय.

अध्याय ८ : पर्यावरण – मानव व निसर्ग समन्वय

- निसर्गाचे शोषण नव्हे, तर संवर्धन करणे हे मुख्य ध्येय.
- जल, जंगल व जमीन हा सर्वांचा सामूहिक वारसा राहील.
- स्थानिक पर्यावरणीय समित्यांना निर्णय प्रक्रियेत पूर्ण अधिकार.
- शाश्वत ऊर्जा व हरित विकासाला धोरणात्मक प्राधान्य.

अध्याय ९ : लोकशाही व सुशासन

- नैतिक उमेदवार व नैतिक नेतृत्व (सद्विप्र) संकल्पनेवर भर.
- पैसा व बाहुबलमुक्त राजकारणाची निर्मिती.
- निर्णय प्रक्रियेत जनतेचा थेट सहभाग वाढवण्यासाठी ग्रामसभा व नगरसभा मजबूत करणे.
- भ्रष्टाचाराचे संपूर्ण निर्मूलन व ब्लॉक लेव्हल (तालुका/गट पातळीवर) नियोजन.

अध्याय १० : आमचा संकल्प

- ✔ प्रत्येकाला अन्न, वस्त्र, निवारा, शिक्षण, आरोग्य यांची शाश्वत उपलब्धता.
- ✔ आर्थिक शोषणमुक्त समाज आणि संतुलित आर्थिक व्यवस्था.
- ✔ नैतिक, बौद्धिक व आध्यात्मिक प्रगतीला पूरक वातावरण.
- ✔ लोककेंद्रित मानवतावादी विकास.

✦ जनतेला आवाहन ✦

हा लढा सत्तेसाठी नाही. तो शोषणमुक्त, न्याय्य व मानवकेंद्रित महाराष्ट्रासाठी आहे.

प्रउत ही ऐतिहासिक आवश्यकता आहे. प्रउतच्या विचारांनी प्रेरित नवा सह्याद्री समाज घडवूया. नीतिमान लोकांनी एकत्र येऊन या परिवर्तनाला पाठबळ द्यावे.